

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	A.R. Boelens	Datum	17 december 2020
Doorkiesnummer	030 - 28 61783	Kenmerk	8273387
E-mail	a.boelens@utrecht.nl	Onderwerp	Reactie op burgerinitiatief '1000 buurtbanen voor 1000 werkzoekenden in de gemeente Utrecht'
Bijlage(n)	1	Beleidsveld	Werk en Inkomen

Geachte leden van de raad,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van het burgerinitiatief '1000 buurtbanen voor 1000 werkzoekenden in de gemeente Utrecht' van EenUtrecht. Dat een dergelijk burgerinitiatief wordt genomen toont aan dat ook Utrechters zich betrokken voelen bij het onderwerp maatschappelijke banen. Het is goed om te constateren dat onze ambitie om voor alle Utrechters een plek op de arbeidsmarkt te vinden, in de stad wordt gedeeld. Op [6 oktober jongstleden](#) organiseerde uw raad een raadsinformatiebijeenkomst over dit onderwerp, waar de initiatiefnemer van dit burgerinitiatief één van de sprekers was. Vervolgens zijn we in de commissie Mens en Samenleving van [29 oktober](#) in gesprek gegaan over hoe maatschappelijke banen in Utrecht vorm gegeven kunnen worden. Wij hebben naar aanleiding van deze discussie toegezegd om samen met partners in de stad te onderzoeken of er een businesscase gemaakt kan worden voor het duurzaam organiseren van maatschappelijke banen voor Utrechters met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Voor het zomerreces 2021 informeren wij u hierover met een raadsbrief. We gaan hier de komende maanden mee aan de slag door samen met partners uit de stad te onderzoeken of we maatschappelijke banen kunnen creëren die een bijdrage leveren aan de Utrechtse samenleving en waar private partijen duurzaam aan willen bijdragen. Door de met dit burgerinitiatief getoonde betrokkenheid van Utrechters voelen wij ons gesterkt om dit onderzoek met energie voort te zetten. In deze brief geven wij onze mening en advies over het burgerinitiatief, ter ondersteuning van de besluitvorming door uw raad.

Ambitie

Het burgerinitiatief bevat een uitgesproken ambitie om voor werkzoekende Utrechters een plek op de arbeidsmarkt te creëren. Deze ambitie delen wij. Ook wij vinden dat er nu een groep werkzoekenden is die onnodig aan de kant staat, dit moet anders. Wij willen een duurzame plek creëren op de arbeidsmarkt voor die Utrechters die op dit moment op de reguliere arbeidsmarkt niet aan de slag komen. In de businesscase gaan we op zoek naar manieren om, samen met partners in de private en publieke sector, duurzame banen te creëren voor deze doelgroep en daarmee het huidige systeem te

doorbreken. In de ambitie het systeem te doorbreken voor mensen vinden we elkaar dus. Waar we in van mening verschillen is de doelgroep, de inschatting van risico op verdringing en het belang van begeleiding. Ook kan in het huidige stelsel dit burgerinitiatief niet budgetneutraal worden uitgevoerd.

Doelgroep

In het plan is gekozen voor de doelgroep werkzoekenden die langer dan één jaar in de bijstand zit. Meer dan 80% van ons uitkeringsbestand zit langer dan een jaar in de bijstand. Voor deze brede doelgroep is het lang niet altijd zo dat zij geen kans maken op een reguliere baan, want ook een groot deel van onze bijstandsgerechtigden die wij zien als kansrijk (arrangement 1) zit langer dan een jaar in de bijstand. Er wordt dus gekozen voor een (deels) relatief kansrijke doelgroep, waar hoge kosten voor worden gemaakt. Omdat er niet geïnvesteerd wordt in doorstroom naar regulier werk en deze mensen dus jarenlang in deze baan kunnen blijven, kunnen deze kosten veel hoger uitvallen dan wanneer iemand was uitgestroomd naar regulier werk. In de raadsinformatiebijeenkomst van 6 oktober werd onder andere door de heer Wiltthagen aangegeven dat maatschappelijke banen niet gericht zouden moeten zijn op doorstroom naar regulier werk, maar een duurzame werkplek moeten bieden voor die werkzoekenden die niet regulier aan het werk kunnen. Wij onderschrijven dit standpunt.

Training begeleiding en opleiding

Werkzoekenden in de bijstand die al langdurig werkeloos zijn hebben vaak te maken met verschillende (meervoudige) problematieken, zoals lichamelijke en psychische belemmeringen, taalachterstand, schulden en sociale problematiek. Dit betekent dat zij goede begeleiding nodig hebben wanneer zij zo'n grote stap naar werk gaan maken. In het plan zien we deze begeleiding onvoldoende terugkomen. Dit roept de vraag op of de werkzoekenden wel adequaat begeleid gaan worden. In het plan is daarnaast niets opgenomen over extra opleiding, training, begeleiding naar regulier werk, taaltraining et cetera. Buiten het bieden van een werkplek en de begeleiding vanuit het buurtteam, wordt er dus niet geïnvesteerd in de ontwikkeling van de werkzoekenden. Dit terwijl gekozen wordt voor een relatief kansrijke doelgroep, waarvoor de kans groot is dat zij de stap naar regulier werk kunnen maken als zij goed begeleid worden. De kans dat werkzoekenden vanuit een buurtbaan doorstromen is daarom klein, waardoor de gemeente langdurig moet bijdragen aan kosten en er weinig plekken vrijkomen voor toekomstige nieuwe instroom. Er zullen buurtorganisaties zijn die deze begeleiding zelf kunnen bieden maar het is de vraag of alle buurtorganisaties dit kunnen. In de businesscase willen we ook kijken of er partijen zijn die weten wat er komt kijken bij begeleiding en bereid en in staat zijn deze volledig op zich te nemen.

Verdringing

In het plan wordt gesteld dat er geen sprake is van verdringing. Maar, er wordt gekozen voor een relatief kansrijke doelgroep, die zeker op de langere termijn helemaal geen belemmering hoeft te hebben om regulier aan het werk te gaan. Wanneer deze doelgroep langdurig en op grote schaal gesubsidieerd aan het werk wordt gehouden, dan is er mogelijk wel sprake van verdringing. Er zal dus heel goed naar de werkzaamheden die met de buurtbanen worden uitgevoerd moeten worden gekeken. Zeker met de grote schaal waarop de buurtbanen in het plan worden ingezet, bestaat er naar ons idee toch gevaar op verdringing. Ook verdringing van vrijwilligerswerk is goed mogelijk, want mensen die de werkzaamheden nu als vrijwilliger uitvoeren hebben mogelijk helemaal geen recht op een buurtbaan (omdat zij niet onder de bijstand vallen). Zij verliezen dan mogelijk hun vrijwilligersbaan.

Werkgeverschap

Het is de vraag of de buurtorganisaties het werkgeversrisico kunnen dragen, bijvoorbeeld het risico op uitval bij ziekte. Dit brengt veel kosten en verantwoordelijkheden met zich mee. Dit werkgeverschap zou wellicht gefaciliteerd kunnen worden door de gemeente. In de businesscase zullen we ook kijken naar voorbeelden in andere gemeentes om een reële inschatting van deze kosten te kunnen maken, maar op deze grote schaal zal dit een aanzienlijke extra kostenpost en financieel risico betekenen.

Financiën

In het voorstel worden de volledige uitkeringslasten opgevoerd als dekking voor de kosten van de buurtbanen. Zoals we hebben aangegeven in de [raadsbrief](#) en in het gesprek met uw raad is hier een stelselwijziging voor nodig en wij pleiten hier landelijk ook voor. Door de wijze waarop BUIG (het bijstandsbudget) wordt vastgesteld is het nu niet mogelijk deze besparing op de uitkering te gebruiken als dekking voor grootschalige en structurele invulling van maatschappelijke banen. In de bijgevoegde memo die we voor de raadsinformatiebijeenkomst aan uw raad gestuurd hebben, staat dit uitgebreider toegelicht. Hiermee vervalt de belangrijkste dekkingsbron voor de buurtbanen uit dit plan.

Bij de financiële doorrekeningen in het plan wordt er vanuit gegaan dat iemand uitstroomt uit de bijstand met een werkverband van 24 uur tegen wettelijk minimumloon. Dit is in ieder geval niet zo bij alleenstaande ouders en gezinnen. Dit zou betekenen dat zij recht houden op aanvullende bijstand, met de bijbehorende (uitvoerings)kosten voor de gemeente. Ook liggen in sommige varianten de kosten voor de gemeente nog veel hoger dan alleen de besparing op de uitkering. In het plan staat dat deze kosten kunnen worden weggestreept tegen andere varianten waarin de kosten lager liggen. Maar dit is allerminst zeker en heel erg afhankelijk van wie er uiteindelijk op de buurtbanen geplaatst worden. Dit betekent dus een extra financieel risico voor de gemeente, waar geen dekking voor is op de begroting.

Advies

Ondanks dat wij het een positief ingestoken burgerinitiatief vinden, dat getuigt van grote ambitie en betrokkenheid bij de Utrechtse werkzoekenden, adviseren wij uw raad om het initiatief niet te aanvaarden. Wij delen de ambitie van het burgerinitiatief, maar de gekozen constructie en schaal vinden wij om verschillende redenen niet uitvoerbaar. De belangrijkste hiervan is dat de voorgestelde manier van bekostigen niet mogelijk is, waardoor er een groot gat in de financiële onderbouwing van het plan ontstaat. Om maatschappelijke banen structureel te kunnen invullen voor Utrechters met een grote afstand met de arbeidsmarkt, is een duurzame en structurele bijdrage nodig vanuit private partijen, zoals wij ook besproken hebben in de commissie Mens en Samenleving van 28 oktober jongstleden. We gaan daarom verder met het onderzoeken of wij met private partners uit de stad een businesscase kunnen maken. Hiervoor gaan wij met verschillende partijen in gesprek. Ook met EenUtrecht blijven wij graag in gesprek.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,